

ОСНОВНІ ПРІОРИТЕТИ АГРАРНОЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ

У статті розглянуто основні пріоритети державного регулювання аграрної економіки України.

Ключові слова: державна аграрна політика, стратегічні цілі, державна підтримка, державні програми, пріоритети державної аграрної політики, державне регулювання.

ВСТУП

В умовах невизначеності державної аграрної політики та відсутності чіткої стратегії її розвитку особливого значення набуває удосконалення та пошук адекватних механізмів цього розвитку. Враховуючи, що сільське господарство є специфічною галуззю господарського комплексу, запровадження його раціональної підтримки є одним із основних завдань держави.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ПУБЛІКАЦІЙ

Метою дослідження є визначення пріоритетних напрямів державного регулювання аграрної економіки України. Над цією проблемою працювали: В.Г. Андрійчук, В.Т. Галушко, І.С. Галиця, М.В. Гладій, Б.В.Данилів, С.І. Дем'яненко, А.І. Дідковська, М.І. Завадський, С.М. Кваша, І.Г. Кириленко, М.Х. Корецький, Т.М. Лозинська, А.П. Макаренко, А.О. Мармуль, А.Ю. Мельник, І.Р. Михасюк, О.М. Онищенко, Б.Я. Панасюк, П.Т. Саблук, В.П. Ситник, Г.В. Черевко, В.В. Юрчишин та інші.

ПОСТАНОВКА ПИТАННЯ

Аналіз літературних джерел показав, що дослідження цих авторів є ґрунтовними, проте ряд питань залишилося невирішеними. Основною метою дослідження є обґрунтування базових пріоритетів державного регулювання аграрної економіки України.

Внутрішня державна підтримка сільського господарства зумовлена об'єктивною необхідністю і визначається домовленостями між країнами в рамках Світової організації торгівлі (СОТ), яка своїми правилами та угодами рег-

ламентує тенденції скорочення підтримки. Важливого значення набуває вплив окремих механізмів і заходів державної підтримки на стан сільського господарства. Основним завданням раціональної державної підтримки є підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції на внутрішньому та на зовнішньому аграрних ринках, а також розвиток сільських територій. При цьому регулююча роль держави, спрямована на підтримку вітчизняних виробників, має здійснюватися заходами та механізмами, що не повинні суперечити принципам СОТ та мають бути дієвою і раціональною для вітчизняних виробників.

Основні засади державної аграрної політики спрямовані на забезпечення сталого розвитку аграрного сектора національної економіки, системності та комплексності під час здійснення заходів з реалізації державної аграрної політики всіма органами державної влади та органами місцевого самоврядування [2].

Державна аграрна політика базується на національних пріоритетах і враховує необхідність інтеграції України до Європейського Союзу та світового економічного простору.

Основними складовими державної аграрної політики є комплекс правових, організаційних і економічних заходів, спрямованих на підвищення ефективності функціонування аграрного сектора економіки, розв'язання соціальних проблем сільського населення, забезпечення комплексного і сталого розвитку сільських територій.

Основні засади державної аграрної політики поширюються на сільське та рибне господар-

ство, харчову промисловість і перероблення сільськогосподарських продуктів, аграрну науку і освіту, соціальну сферу села, їх матеріально-технічне та фінансове забезпечення.

Державна аграрна політика спрямована на досягнення таких стратегічних цілей:

— гарантування продовольчої безпеки держави;

— перетворення аграрного сектора на високоефективний, конкурентоспроможний на внутрішньому та зовнішньому ринках сектор економіки держави;

— комплексний розвиток сільських територій та розв'язання соціальних проблем на селі [1].

Основними пріоритетами державної аграрної політики є:

— забезпечення в сільськогосподарському виробництві за допомогою системи державних організаційно-правових заходів прибутку на авансований капітал, включаючи вартість земельних ресурсів, не нижче середнього рівня по економіці держави;

— створення умов для реалізації та захисту прав селян на землю, формування ринкових земельних відносин, охорони земель;

— посилення соціального захисту сільськогосподарського населення, встановлення заробітної плати та пенсійного забезпечення працівників сільськогосподарства не нижче середнього рівня в галузях економіки держави;

— створення рівних умов для функціонування різних організаційно-правових форм господарювання в аграрному секторі, які сприяють гармонізації інтересів власників та найманих працівників;

— розроблення і запровадження державних та регіональних програм комплексного розвитку сільських територій, удосконалення державної підтримки розвитку підприємництва з метою розв'язання проблеми зайнятості сільськогосподарського населення;

— державна підтримка розвитку конкурентоспроможного сільськогосподарського виробництва на основі кооперації та інтеграції;

— запровадження сучасних механізмів і методів формування прозорого ринку сільськогосподарської продукції, продовольства, капіталу, зокрема виробничих ресурсів, та робочої сили;

— державна підтримка суб'єктів аграрного сектора шляхом концентрації державних ресурсів на пріоритетних напрямках розвитку, формування сприятливої цінової, фінансово-кредитної, страхової, податкової та бюджетної політики, забезпечення раціональних внутрішньогалу-

зевих і міжгалузевих економічних відносин;

— створення сприятливих умов для реалізації експортного потенціалу аграрного сектора економіки;

— державна підтримка підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації спеціалістів, виконання наукових досліджень для аграрного сектора;

— державна підтримка сільськогосподарських товаровиробників, які використовують меліоровані землі, особливо щодо утримання внутрішньогосподарських меліоративних систем та оплати електроенергії, що витрачається для подачі води для поливу;

— удосконалення системи державного управління, ефективне поєднання загальнодержавної і регіональної політики в аграрному секторі.

Шляхами реалізації основних пріоритетів державної аграрної політики є:

1. Розвиток земельних відносин здійснюватиметься шляхом розширення і вдосконалення нормативно-правового забезпечення, формування відповідних інституційних засад, посилення державної підтримки земельної реформи.

Основними шляхами розвитку земельних відносин є:

— удосконалення методики оцінки земель, урахування вартості землі сільськогосподарського призначення при збалансуванні міжгалузевих відносин;

— формування інфраструктури ринку землі;

— створення системи земельного іпотечно-го кредитування;

— впровадження і фінансове забезпечення загальнодержавних програм використання та охорони земель, відтворення і підвищення родючості ґрунтів, агролісомеліорації та меліорації земель, рекультивациі порушених земель, стандартизації та нормування у сфері охорони земель [3].

2. Формування сприятливого економічного середовища для ефективної діяльності суб'єктів аграрного сектора. Основними напрямками підвищення ефективності діяльності суб'єктів аграрного сектора є:

— удосконалення державної регуляторної політики щодо побудови збалансованих міжгалузевих економічних відносин, недопущення монопольної діяльності у забезпеченні потреб суб'єктів аграрного сектора в ресурсах;

— сприяння впровадженню ресурсозберігаючих, безпечних та екологічно чистих технологій виробництва сільськогосподарської продукції та продовольства;

— створення умов для підвищення ролі самоврядних галузевих і міжгалузевих об'єднань у регулюванні економічних відносин між сільськогосподарськими товаровиробниками, заготівельними, переробними, сервісними та торговельними підприємствами;

— розвиток системи державної підтримки сільськогосподарського виробництва з урахуванням вимог Світової організації торгівлі та міжнародних зобов'язань України стосовно аграрного сектора, зокрема запровадження механізмів державної підтримки страхування ризиків у сільському господарстві, створення та функціонування сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, розвиток довготермінового кредитування інноваційних проектів, створення системи іпотечного кредитування сільськогосподарських товаровиробників;

— удосконалення системи підтримки доходів сільськогосподарських товаровиробників шляхом запровадження дотацій державного і місцевих бюджетів на утримання маточного поголів'я тварин, посівів стратегічно важливих видів сільськогосподарських культур, збільшення фінансової підтримки господарств у регіонах з несприятливими для ведення сільськогосподарства природно-кліматичними умовами;

— удосконалення податкової політики в аграрному секторі з метою оптимізації податкового навантаження та посилення стимулюючої функції податків;

— розвиток фінансово-кредитних механізмів, зокрема тих, що передбачають удосконалення часткової компенсації кредитних ставок у разі значного перевищення облікових ставок, формування фонду кредитної підтримки сільськогосподарських товаровиробників та гарантій повернення кредитів, запровадження бюджетного фінансування на умовах пріоритетності власних коштів, створення належної ринкової фінансової інфраструктури;

— переоснащення матеріально-технічної

бази сільськогосподарських підприємств шляхом удосконалення довготермінового кредитування, часткової компенсації вартості складної сільськогосподарської техніки за рахунок Державного бюджету України, системи фінансового лізингу, підтримки розвитку інфраструктури матеріально-технічного забезпечення;

— посилення державної підтримки боротьби із шкідниками і хворобами рослин та тварин, впровадження надійних систем їх попередження;

— створення та вдосконалення елементів сучасної ринкової інфраструктури (оптових ринків, торгових домів, бірж, аукціонів, ярмарків) для реалізації сільськогосподарської продукції та продовольства, стимулювання розвитку приватних і приватно-кооперативних підприємств у сфері агросервісу, переробки, збуту продукції та маркетингового обслуговування особистих селянських та фермерських господарств.

ВИСНОВОК

Державна, всебічно відпрацьована фінансова політика, має створювати рівні умови господарювання, повинна мати системний, обґрунтований характер, підтримувати постійний взаємозв'язок із виконавцями та забезпеченням конкретних результатів.

Література:

1. Галиця І. Державне регулювання в умовах ринкових відносин / І. Галиця // Економіка України. — 2002. — № 6. — С. 52—58.

2. Данилів Б.В. Необхідність державної підтримки сільськогосподарського виробництва та відродження тваринництва в Україні / Б.В. Данилів // Економіка АПК. — 2004. — № 11. — С. 59—63.

3. Макаренко А.П. Важливі аспекти державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників / А.П. Макаренко // Бізнес-навігатор. — 2007. — № 2 (12). — С. 25—28.

Стаття надійшла до редакції 07.07.20010 р.

ПЕРЕДПЛАТА

ВИДАННЯ МОЖНА ПЕРЕДПЛАТИТИ З БУДЬ-ЯКОГО МІСЯЦЯ!

— ЧЕРЕЗ РЕДАКЦІЮ (ТЕЛ. 458-10-73);

— ЧЕРЕЗ ДП "ПРЕСА"
(У КАТАЛОЗІ ВИДАНЬ УКРАЇНИ);

— ЧЕРЕЗ ПЕРЕДПЛАТНІ АГЕНТСТВА: "САММІТ", "ІДЕЯ", "БЛІЦІНФОРМ", "KSS", "МЕРКУРІЙ", "ПРЕСЦЕНТР", "ВСЕУКРАЇНСЬКА ПЕРЕДПЛАТНА АГЕНЦІЯ", "ФЛОРА", "ПЕРІОДИКА", "КОБЗАР", "ДІАДА", "ДОНБАС ДЕ-ЮРЕ", "ДІЛОВА ПРЕСА", "ФАКТОР"